

Suomen kielen harrastus Yhdysvalloissa.¹

Yhdysvalloissa suomen kielen opintoja varten käytettävissä olleista aikaisemmista apuneuvoista on mainittava kaksi. Toinen niistä — Clemens Niemen *A Finnish Grammar*, Finnish Daily Publishing Company, Duluth, Minnesota, 1917 (ja useita myöhempiä painoksia) — on tuskin enää käyttökelpoinen; se ei ollut alunperinkään tarkoitettu tieteelliseksi, ja sen pedagoginen arvokin on hyvin kysymyksenalainen. Toisaalta Severi Alanteen *Finnish-English Dictionary* (Työmies Publishing Company, Superior Wisconsin, 1919) on yhä vielä ylittämätön tässä maassa; se on erinomaisen käyttökelpoinen teos, vaikka sen on nyt useissa suhteissa syrjäyttänyt Aino Wuolteen oivallinen sanakirja.

»Finglish» — Nisosen antama nimitys Amerikassa puhuttavalle suomen murteelle — sai ensiksi huomiota osakseen Amerikan englannin väsymättömän kirjaanviejän H. L. Menckenin taholta hänen teoksessaan *The American Language*⁴, (Alfred A. Knopf, New York, 1936), s. 675 — 680. Aivan äskettäin on Selma Siiri Sahlman esittänyt yleiskatsauksen koko tästä aiheesta (»The Finnish Language in the United States», *American Speech* 24, 14 — 24 [1949]). Hän jättää kuitenkin mainitsematta yhteiskuntatieteilijä John Ilmari Kolehmainen neljä aikaisempaa tutkielmaa: (1) »The Finnicization og English in America», *American Sociological Review* 2, 62 — 67 (1937); (2) »The Retreat of Finnish», *ibid.* 887 — 9; (3) »Finnish Surnames in America», *American Speech* 14, 33 — 38 (1939); (4) »A note On Finnish Given Names in America», *The Modern Language Journal* 24, 179 — 180 (1939). »Finglish» odottaa kuitenkin yhä vielä varsinaista tieteellistä tutkimista, ehkäpä sen suuntaista kuin Witold J. Doroszewskin tutkimus Yhdysvalloissa puhuttavasta puolan kielestä. Mielenkiintoisen erikoisprobleemin, jota on usein mainittu, muttei koskaan todella tutkittu, muodostaa englannin ja Ojibwa-intiaanien kielen taholta Sugar Islandin tienoilla puhuttavaan suomeen tullut kielellinen vaikutus.

Ensimmäinen amerikkalainen kielimies, joka on käsitellyt suomen kielen ilmiöitä sinänsä, on John Kepke (»The Finnish Declensional *e*-Stems», *Language* 17, 139 — 142 [1941]; ks. myös hänen artikkeliaan »Note On the Finnish Allative-Illative Opposition», *Studies in Linguistics* 6, 95 — 97 [1948]).

Suomen kielen harrastus ja opetus sai paljon vauhtia viime sodan johdosta. Allekirjoittanut sai tehtäväkseen valmistaa käsikirjan sotilaiden suomenkielen opetusta varten. Kirja ilmestyi myöhemmin yleisölle myytävänä laitoksena: *Spoken Finnish*, Henry Holt and Company, 1947, XV + 487 siv. Tähän teokseen liittyy kaksitoista 12 tuuman äänilevyä: suomea puhuva ääni niissä on Suomen Yhdysvaltain lähettilään, ministeri K. T. Jutilan. Tilapäisiä pikku artikkeleita syntyi tekijän suomen kieltä koskevien tutkimusten sivutuotteena, ja niitä julkaistiin sekä täällä että ulkomailla: Amerikassa painettuihin kuuluvat mm. (1) »The

¹ Seuraavan lehtemme tarjotun katsauksen on apulaisprofessori Lauri Posti toimituksen pyynnöstä ystävällisesti suomentanut.

Imperative of Spoken Finnish», *Language* 20, 240—2 (1944): (2) »Finnish Adverbial Nonce Forms», *Word* 1, 281—3 (1945).

Toinen sodan yhteyteen kuulunut suunnitelma käsitti suomalais-englantilaisen ja englantilais-suomalaisen sotilassanakirjan laatimisen. Suuri joukko syntyperäisiä suomalaisia suoritti tätä työtä sotaministeriön kielijaostossa John Kepken ylivalvonnan alaisena. Vaikka molemmat sanakirjat tulivat valmiiksi, sodan päättyminen esti niiden julkaisemisen; aineisto on edelleen kortistona eikä siis yleisön käytettävissä.

Ennen sotaa suomen kielen opetuksen pääpaikka oli epäilemättä Suomi College Hancockissa, Michiganin valtiossa. Sodan aikana Army Specialized Training Program ylläpiti kahta keskusta suomen kielen opettamista varten amerikkalaisille sotilaille. Toinen niistä oli sijoitettu University of Minnesota'an, toinen Indiana University'in. Viimeksimainitun ohjelmaa on viehättävästi kuvannut eräs kurssien avustajista, Miss Kyllikki Järvi *Eeva*-lehdessä n:o 12, 8—9, 22 (1946).

Sen sijaan, että University of Minnesota ei ole sodan jälkeen jatkanut suomen kielen opetusta, otti Indiana University v. 1947 vakinaisesti opetussuunnitelmaansa ohjelman suomalais-ugrilaisia opintoja varten — ainoan laatuaan Yhdysvalloissa, aluksi Rockefeller Foundation'in avustuksella. Lukuvuonna 1947—48 Björn Collinder Upsalan yliopistosta piti luentoja Kalevalasta. Samaan aikaan allekirjoittanut esitti suomen kielen alkeiskurssin. Lukuvuonna 1948—49 Lauri Posti Helsingin yliopistosta antoi suomen kielen jatkokurssin. Lähialoihin, jotka ovat olleet edustettuina Indiana Universityn ohjelmassa, kuuluvat mm. seuraavat: Johdatus suomalais-ugrilaiseen kielitieteeseen — Collinder 1947—1948, Posti 1948—49, Knut Bergsland Oslon yliopistosta 1949—50; viro — Posti; lappi — Bergsland; tšeremissi — Sebeok; samojedi — Bergsland. Indiana Universityn kirjasto on vuodesta 1947 lähtien hankkinut suuren määrän niitä työvälineitä, jotka ovat välttämättömiä suomalaisen kielitieteen alalla harjoitettavia tutkimuksia varten.

Muita oppilaitoksia, jotka säännöllisesti tai tilapäisesti tarjoavat suomen kielen opetusta, ovat Columbia University (John B. Olli) ja Harvardin yliopisto (Julius Mark).

THOMAS A. SEBEOK
Indiana University